

ทักษะผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนการสอนในช่วงแพร่ระบาดของ
โรค COVID-19: กรณีศึกษากลุ่มการศึกษานอกระบบ และตามอัธยาศัย
ในเขตจังหวัดมุกดาหาร ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี

School Administrator skills and teaching management during
covid-19 pandemic; a case study of office of non-formal and
informal education in Mukdahan, Sisaket and Ubon Ratchathani

ธัญญพร นาหอม^{1*}, ภาณุมาศ จินารัตน์²
Thananporn Nahom^{1*}, Panumas Jinarat²

^{1,2} ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น

^{1,2} Education Science, Department of Educational Administration
The Eastern University of Management and Technology

*Corresponding email: mookji_tanatchapon@hotmail.com

Received: 25 January 2022; Revised: 17 March 2022; Accepted: 24 March 2022

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและนำเสนอแนวทางการพัฒนาทักษะบริหารที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอน ในช่วงแพร่ระบาดของโรค COVID-19 นี้ โดยผู้วิจัยนำเอาแนวคิดและทฤษฎีของการศึกษากับนักวิจัยมาวิเคราะห์และสกัดเอาตัวแปรสำคัญมาใช้สร้างแบบสอบถาม อันเป็นเครื่องมือวิจัยสำหรับรวบรวมข้อมูลจำนวน 74 ข้อ แล้วผู้วิจัยนำไปเก็บข้อมูลจากผู้อำนวยการ กลุ่มบริหาร ข้าราชการครูและครูอัตราจ้าง ประจำศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 294 คน แล้วนำกลับมาวิเคราะห์ผลด้วยสถิติวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลวิจัยพบว่า แนวทางสำหรับการพัฒนาทักษะผู้บริหารให้ส่งผลต่อการทำนายผลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนนั้น เป็นผลรวมที่เกิดจากการรวมตัวกันเข้า ระหว่างร้อยละ 71 ด้านความสามารถในการยกระดับความเป็นมืออาชีพพร้อมกันร้อยละ 35 ด้านความสามารถในการสร้างพื้นที่ปลอดภัยให้เกิดขึ้นภายในโรงเรียน และรอบชุมชน บวกอีกกับร้อยละ 25 ด้านการสื่อสารที่ชัดเจน และส่วนสำคัญที่สุดคือการพัฒนาการใช้ Facebook ร่วมกันกับความยุติธรรมในสังคมกับความปลอดภัยในชีวิตนั้น มีผลต่อการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.20 และมีความเป็นไปได้มากถึงร้อยละ 78 ขณะที่การใช้ YouTube ร่วมกับความยุติธรรมกับความปลอดภัยในชีวิต มีผลต่อการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.12 และมีความเป็นไปได้มากถึงร้อยละ 82

คำสำคัญ: ทักษะผู้บริหาร, การจัดการเรียนการสอน

ABSTRACT

The objective of this research is to study and present guidelines for developing administrative skills that affect teaching and learning management. During this Covid-19 epidemic. The researcher took the concepts and theories of educators and researchers to analyze and extract important variables to create a questionnaire. Which is a research tool for collecting data of 74 items. The researcher then collects the data from the director of the administrative group, government teachers and wage rate teachers. at the Office of the Non-Formal Education and informal education of 294 people. Then bring it back to analyze the results with a statistical program.

The result found that; Guidelines for the development of administrators skills influence the prediction of teaching and learning management. Is the sum resulting from the merger between 71 percent of their ability to enhance their professionalism, plus 35% on the ability to create safe spaces within the school and around the community, plus another 25 percent on clear communication. And the most important part in developing the use of Facebook together with social justice and life safety. It had a statistically significant effect on teaching management with a coefficient of .20 and there is a 78 percent probability. While using YouTube together with justice and safety in life It had a statistically significant effect on teaching and learning management. It has a coefficient of .12 and a probability of up to 82%.

Keyword: Administrator skills, Teaching and Learning Management

บทนำ

วิกฤติสำคัญของโลกในช่วงปี พ.ศ. 2562 มาจนถึงปัจจุบันนี้ ยากจะปฏิเสธได้ว่าเป็นผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรค Covid-19 ที่คุกคามชีวิตประจำวันของมนุษย์ให้เปลี่ยนไปจากเดิม ที่สามารถดำรงชีวิตได้ค่อนข้างสะดวกสบาย แล้วยังทำลายสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติไปจนถึง การทำลายศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ไปในขณะเดียวกัน เช่น การค้าทาส และการค้ายาเสพติดให้โทษแก่เพื่อนมนุษย์ซึ่งล้วนแต่มีผลต่อการขาดเสรีภาพและอิสรภาพในการดำรงชีวิตของมนุษย์ (Jinarat, 2016) โดยเฉพาะเด็กในวัยเรียนที่มีเป็นจำนวนมากที่ถูกทำลายชีวิตจากการแพร่ระบาดของทั้งโรคระบาด และความเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนของผู้มีอำนาจในสังคม ซึ่งด้วยเหตุที่เปลี่ยนไปเช่นนี้ ทำให้ทุกระบบ และทุกองค์กรจำเป็นต้องยกระดับความรู้หรือความสามารถในการบริหารจัดการองค์กรของตนให้อยู่รอดได้อย่างยั่งยืน กล่าวคือเป็นองค์กรที่ยังคงดำเนินการต่อไปได้ ไม่ล้มละลาย เช่นเดียวกับโรงงานที่ต้องปิดไปเพราะแพ้ภัยโรคระบาด แต่ความเป็นมนุษย์นั้นยังคงอยู่ต่อไปบนโลกใบนี้ (Jinarat, 2017: 23) และด้วยเหตุนี้ทำให้การบริหารจัดการศึกษาจำเป็นต้องปรับตัวโดยเฉพาะแนวคิดและวิธีบริหารจัดการภายในสถานศึกษาทุกระบบรวมถึงการจัดการศึกษาออกโรงเรียน (Jinarat et al, 2019)

ในช่วงเวลาที่ถูกเรียกว่าวิกฤติที่มีความรุนแรง และเกิดผลกระทบที่ต่อเนื่องกับทุกคนได้แบบไม่ละเว้น ซึ่งเช่นเดียวกันกับวิกฤติ Covid-19 ที่แพร่ระบาดไปทั่วโลกทำให้ผู้คนต่างตระหนักถึงการดูแลสุขภาพ การรักษาความปลอดภัยให้กับสังคม หรือที่เรียกว่า สาธารณภัย ไปจนถึง ความพยายามในการ

รักษาสมดุลของสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เพื่อให้ตนเองและคนรอบข้างสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้นานที่สุดเท่าที่จะทำได้ ซึ่งในประเด็นนี้ Karnjanapun (2020: 545-556) ได้กล่าวไว้ว่า ในเวลาของการแพร่ระบาดทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการลงมือปฏิบัติมากกว่า การกำหนดนโยบายแต่เพียงอย่างเดียว นอกจากนั้นแล้วผู้บริหารทุกสถานศึกษา ต่างให้การยอมรับถึงประสิทธิภาพของการใช้สื่อเทคโนโลยี และอุปกรณ์ดิจิทัล (Digital) ซึ่งด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ ถือได้ว่า ผู้บริหาร และนักการศึกษาต่างที่เริ่มหันมามองเห็นความสำคัญของความเป็นมนุษย์ที่ทุกคนมีอยู่โรงเรียน ทั้งนี้เพราะมีแต่เพียงแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นมนุษย์เท่านั้น ที่พอจะช่วยให้ทุกคนพันวิฤติที่รุนแรงนี้ไปอย่างสันติ (Jinarat, 2016: 142) และนอกจากความพยายามในการรักษาความปลอดภัยให้กับสังคมได้แล้ว ประชาคมโลกต่างให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ตามวิถีชีวิตจริง หรือการเรียนรู้จากชีวิตประจำวันเพิ่มมากขึ้น ดังเช่นที่ Duangchern (2020: 783-795) ได้เคยอธิบายไว้เกี่ยวกับประเด็นที่ว่า ครูเริ่มนำเอาวิถีชีวิตประจำวันมาใช้เป็นแบบแผนในการจัดการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมของผู้เรียน ในขณะที่ผู้บริหารต้องเน้นทักษะการปรับใช้ การประยุกต์ใช้ในการบริหารโรงเรียนในแต่ละวันเพิ่มมากขึ้น (Karnjanapun, 2020: 545-556) ตลอดจนพยายามยกระดับความรู้ และความสามารถในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นมนุษย์ให้เกิดขึ้นกับทุกคนในโรงเรียนให้ได้ เช่น การเคารพในศักดิ์ศรี และการตอบสนองทุกความต้องการของผู้เรียนได้โดยตรง หรือโดยทางอ้อม (Jinarat, 2016: 142) จากการนำเอาหรือประยุกต์เอาเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร การนำเอาสื่อสังคมออนไลน์ (Online) ทั้ง Facebook, Line หรือ Google Meet & Zoom มาพัฒนาเป็นสื่อการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนแต่ละคนตื่นตัวในการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างสร้างสรรค์ (Zheng & Zhu, 2020) ซึ่งด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ ทำให้หลักการสำคัญอันเป็นทั้งเหตุและผลอยู่ภายในตัวเดียวกันของการจัดการศึกษาในช่วงเวลาอันเป็นวิฤตินี้คือ การปรับตัว และการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ของการดำรงอยู่ต่อไปของแต่ละองค์กรให้ได้นานที่สุดเท่าที่จะทำได้

เพราะฉะนั้นหลักการสำคัญที่ทำให้การศึกษาถึงทักษะผู้บริหารและครูภายใต้สถานการณ์ของการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 นี้เป็นเงื่อนไขคือ การเปลี่ยนแปลงสภาพต่างไปจากเดิมแบบรวมศูนย์ แล้วกระจายออกไปยังสิ่งที่สามารถสนองต่อความต้องการของแต่ละคนได้อย่างตรงประเด็น อันเป็นหลักการสำคัญของการจัดการศึกษาทุกระบบบนโลกใบนี้ ส่วนปัญหาสำคัญของงานวิจัยนี้จะอยู่ที่ ความไม่ชัดเจนของทักษะผู้บริหารที่ช่วยให้เกิดประสิทธิภาพต่อการจัดการเรียนการสอนของครู โดยเฉพาะในช่วงเวลาที่วิฤติเช่นนี้ เช่น ปัญหาการขาดแคลนสื่อและอุปกรณ์ที่ทันสมัย โดยเฉพาะปัญหาการเข้าไม่ถึงแหล่งเรียนรู้รวมไปถึงการมีสัญญาณอินเทอร์เน็ต ที่บกพร่อง (Duangchern, 2020) ตลอดจนการต้องการความรู้เพื่อนำไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์จริงในฐานะของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา จึงยากจะปฏิเสธความรู้ที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุขเช่นเดียวกับคนปกติโดยทั่วไป ดังนั้นการค้นพบคำตอบที่ถูกต้องแม่นยำตรงจะช่วยนำองค์กรทางการศึกษา กับผู้ประกอบการวิชาชีพทางการศึกษาอยู่รอดได้อย่างปลอดภัย ท่ามกลางการแพร่ระบาดของโรคกับความไม่ลงตัวของสังคม

Pollock (2020: 38-44) สรุปไว้ว่าเป็นช่วงเวลาที่ทำทลายความสามารถในการบริหารจัดการให้เป็นที่ยอมรับของทุกคนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งนอกจากต้องทำให้เกิดการยอมรับได้แล้ว ผู้บริหารยังจำเป็นต้องแสดงฝีมือให้เป็นที่ประจักษ์อีกประการหนึ่งด้วย ซึ่งด้วยเหตุแห่งแนวคิดนี้ ทำให้รูปแบบของการจัดการเรียนการสอนยังมีบางส่วนที่ยังคงรักษาสิ่งเดิมที่มีอยู่ไว้ โดยเฉพาะแนวคิดหรือทฤษฎีสำหรับการเรียนรู้ของมนุษย์ เช่น คอนสตรัคติวิซึม (Constructivism) หรือ การเรียนรู้จากการลงมือทำ (Learning by doing) แล้วนำมาใช้เป็นฐานคิดในการคิดออกแบบ และตัดสินใจเลือกกิจกรรมสำหรับนำมาจัดการเรียนการสอน หรือการจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน รวมไปถึงการนำเอาศักยภาพของสื่อออนไลน์ และความรวดเร็ว

ของสัญญาณอินเทอร์เน็ต (Internet) มาผสมผสานเข้าเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ชาญฉลาด จนเป็นที่ยอมรับของผู้เรียน

ส่วนการทำให้การจัดการเรียนการสอนในช่วงวิกฤติการแพร่ระบาดของ COVID-19 จำเป็นต้องประกอบด้วย 1) หลักการและทฤษฎีสำหรับการจัดการเรียนรู้ของมนุษย์ กล่าวคือเป็นวิธีคิดที่ช่วยให้ผู้เรียนแต่ละคนได้มีโอกาสในการเรียนรู้ ไปจนถึงการพัฒนาขีดความสามารถของแต่ละคนได้อย่างเต็มกำลังความสามารถ คือนำเอาออกมาใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันได้ ซึ่งเรื่องนี้ อริสา อินสุวรรณและคณะ (2561) อธิบายว่าการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นกุญแจหลักสำคัญสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ส่วนข้อที่ 2) คือการประยุกต์ใช้ หรือปรับสื่อออนไลน์ ที่มีอยู่แล้วในสังคม มาใช้ประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนของตนและในประเด็นนี้ คือหมายถึงทั้งครูและผู้เรียน เช่น การใช้ Facebook Line หรือ Google Meet การใช้ Clip VDO และ YouTube (ธันชชา สู้คง และคณะ, 2564) และ 3) พยายามพัฒนา หรือแสวงหาวิธีการใหม่ แนวทางใหม่สำหรับการจัดการเรียนการสอนเป็นของตนเองให้ได้ เช่น การสร้าง Platform สำหรับสอน การสร้างชุดฝึกอบรมความรู้ หรือการสร้างแหล่งข้อมูล ออนไลน์ (Online) เช่น ออนไลน์ (Online) Course ซึ่งประเด็นนี้ วิทยา วาโย และคณะ (2563) อธิบายไว้ว่าความเชี่ยวชาญของครูผู้สอนช่วยให้การถ่ายทอดความรู้กับการจัดการเรียนรู้เกิดความน่าสนใจ และส่วนใหญ่มักพบว่ามียุทธศาสตร์ของการนำเสนอความรู้จากผู้เชี่ยวชาญ การจัดระเบียบความคิด กระบวนการคิด และการทบทวนสาระสำคัญได้ใหม่ตามที่ต้องการ เช่น การ Review สิ่งประดิษฐ์ ชิ้นงาน และนวัตกรรมที่ผลิตขึ้นมาได้ จึงทำให้ทักษะผู้บริหารในช่วงแพร่ระบาดอย่างหนักของโรค ถือว่าเป็นการทุ่มเทพลังและความสามารถของตนเท่าที่มีอยู่ เข้าไปจัดการศึกษาให้สามารถดำเนินการต่อไปได้ อีกทั้งยังเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนทั้งกลยุทธ์ และวิธีการบริหารเพื่อให้การจัดการศึกษา (โซซิดา ศิริมัน, 2564) เป็นระบบที่นำมาใช้สำหรับการช่วยเหลือสังคมให้อยู่รอดได้อย่างยั่งยืน ซึ่งสำหรับกรณีงานวิจัยนี้ UN (2020) อธิบายว่า ทักษะผู้บริหารโรงเรียน เน้นความสามารถในการจัดการศึกษาในช่วงวิกฤติการแพร่ระบาดของโรค โดยเน้นการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ (Online) หรือสื่ออื่นในการจัดการเรียนการสอนแบบต่อเนื่อง อีกทั้งยังต้องลดการเผชิญหน้ากันในโรงเรียน โดยมีองค์ประกอบจำเป็นประกอบด้วย 1) การจัดการกับปัญหาการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต และอุปกรณ์ Digital ของทุกคน 2) ความสามารถพัฒนา Platform ของตนเอง 3) การใช้สื่ออื่นจัดการเรียนการสอน เช่น วิทย์ และโทรทัศน์ 4) พัฒนาหลักสูตรให้ยืดหยุ่น และเน้นการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันของนักเรียน 5) เน้นกระบวนการประเมินผลแบบต่อเนื่อง (Tailoring Assessment)

ขณะที่ OECD (2020) กลับโต้แย้งว่า ทักษะผู้บริหารในสถานการณ์ COVID-19 เป็นการยกระดับของประสิทธิภาพการเรียนรู้ของทั้งครูและนักเรียนให้ได้มากที่สุดเพื่อพัฒนาทั้งความรู้ ทักษะ หรือความสามารถตามความคาดหวังของแต่ละคน เพราะฉะนั้นจึงประกอบด้วย 1) ทักษะการลดความเสี่ยง (Resilience Skills) เช่น การสร้างความเป็นอิสระในการเรียนรู้ หรือการเปิดโอกาสสำหรับการเรียนรู้ได้อย่างปลอดภัย ทั้งจากการเรียนรู้ที่บ้าน หรือการเรียนรู้ในชีวิตประจำวัน 2) ทักษะการสนับสนุนประสานความร่วมมือ และการกระตุ้นให้ครูมีทักษะ Digital ในการจัดการเรียนการสอน พร้อมทั้งให้ความช่วยเหลือ หรือการแก้ไขปัญหาการเข้าถึงเครือข่ายของนักเรียนทุกคนได้อย่างเท่าเทียมกัน (Internet Access for all) 3) แสวงหา คิดค้น หรือสร้างรูปแบบการเรียนรู้ด้วยสื่อ Digital เป็นของตนเอง จากเดิมที่นำเอา Platform ของสื่ออื่นมาใช้งาน แล้วพัฒนาเป็น Platform สำหรับจัดการเรียนการสอนของตนเองได้ รวมถึง Espino-Diaz et al (2021: 46-56) สนับสนุนว่า ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในช่วงแพร่ระบาดหนักของโรค COVID-19 เป็นความพยายามในการปรับตัวเพื่อให้สามารถจัดการศึกษาเป็นที่

ยอมรับ และเชื่อมั่นศรัทธาต่อผู้เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะนักเรียนและผู้ปกครองที่ผู้บริหารพึงพัฒนาตนเอง ประกอบด้วย 1) การยกระดับทักษะการสอนแบบมีอานชีของครู (Scaffolding Competence Skills) เช่น การจัดเตรียมข้อมูล และการเข้าถึงแหล่งข้อมูลสำหรับนำไปใช้ในการสอนแบบ Digital 2) ความสามารถในการสร้างเนื้อหาได้อย่างสร้างสรรค์ (Creative Content Skill) เช่น การประยุกต์ใช้ข้อมูลสำหรับสร้างสื่อ หรือชุดการเรียนรู้ที่น่าสนใจติดตามเนื้อหา ความทันสมัย และการเรียนรู้เข้าใจได้ง่าย 3) การสร้างแหล่งเรียนรู้ของตนเองได้ (Platform Learning) เช่น การสนับสนุน หรือการจัดหาสื่อหรืออุปกรณ์มาช่วยเหลือครูสร้างชุดการเรียนรู้ (ออนไลน์ (Online) Course) ของตนเอง 4) ความสามารถในการสร้างเครือข่าย หรือขยายเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้ได้อย่างกว้างขวาง (Network Expanding Skill)

แต่อย่างไรก็ตาม Orgiles et al (2020: 88-93) ได้อธิบายอีกต่อไปว่า การจัดการเรียนการสอนของครูในช่วง COVID-19 มุ่งเน้นการฝึกทักษะให้เด็กนักเรียนได้นำไปใช้ในการเอาชีวิตรอด และสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปลอดภัย โดยอาศัยการจัดการเรียนการสอนแบบหลายทางเลือก (Alternative Learning) และด้วยเหตุนี้จึงมีส่วนประกอบสำคัญที่ครูต้องมีความรู้และความสามารถสำหรับนำไปดำเนินการได้ ประกอบด้วย 1) ทักษะการค้นคว้า และเอาตัวให้รอด (Copy Skills) เช่น การสร้างพื้นที่ปลอดภัย และการดูแลสุขภาพของตนเอง 2) ทักษะการสร้างปฏิสัมพันธ์ใหม่ (New Interaction Skill) เช่น การสนทนา การพูดคุยเพื่อผ่อนคลายความวิตกกังวลให้กับเด็ก และการลดความรู้สึกลดดัน 3) ทักษะการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลายทางเลือก (Alternative Learning and teaching) เช่น การออกแบบชุดการเรียนรู้ หรือการเรียนรู้แบบชีวิตประจำวันเป็นฐาน 4) ทักษะการให้คำปรึกษา และการให้คำแนะนำที่ดี (Advisor Skill) เช่น คำแนะนำ การรับฟังปัญหา และการหาทางออกที่ดีแก่นักเรียนแต่ละคน 5) ทักษะการสร้างความสะดวก และจัดหาข้อมูล หรือความรู้ที่เหมาะสมให้กับเด็กนักเรียน (Facility Skill) เช่น การจัดเตรียมเนื้อหา กิจกรรม หรือแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมให้ไปจนถึงการปรับเปลี่ยนเทคนิคการวัดประเมินผลผู้เรียน ตลอดจนถึง Lepp et al (2021: 1-21) เพิ่มเติมอีกว่า การจัดการเรียนการสอนของครูช่วงวิกฤติ Corona virus เป็นการคิดและตัดสินใจในการกำหนดรูปแบบ หรือนำเสนอรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งผลให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ที่ดี ซึ่งประกอบด้วย 1) การใช้สื่อ Digital เป็นเครื่องมือหลักในการจัดการเรียนการสอน และอาจใช้เครือข่ายอื่นสำหรับจัดกิจกรรม เช่น Facebook Zoom หรือ Google Meet นอกจากนั้นแล้วในบางพื้นที่อาจจำเป็นต้องใช้วิทยุ และโทรทัศน์ร่วมด้วย 2) สนับสนุนความสัมพันธ์ทางสังคม รวมไปถึงสร้างแรงจูงใจต่อเป้าหมายในระยะสั้นของผู้เรียน เช่น การสรุปเนื้อหา หรือการนำเสนอสาระสำคัญบางส่วน แล้วนำไปแนะนำให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ เช่น PBL หรือ Inquiry-based learning 3) การเพิ่มภาระงานแต่ยังคงมีสุขภาพที่ดีอยู่ เช่น การเตรียมการสอนผ่านสื่อ ออนไลน์ (Online) หรือการผลิตชุดความรู้ พร้อมไปกับการดูแลสุขภาพของตนเองและครอบครัว

เพราะฉะนั้นสามารถกล่าวได้โดยสรุปว่า ทักษะผู้บริหาร (Administrator Skills) ในช่วงสถานการณ์ COVID-19 เป็นความสามารถที่ต้องนำมาใช้ในการลดความเสี่ยง หรือเพื่อนำมาสร้างความปลอดภัยให้เกิดขึ้นภายในโรงเรียน รวมถึงการนำไปสู่สุขภาพที่ดีของทั้งครูและนักเรียน ไปจนถึงครอบครัวของนักเรียน พร้อมไปกับ ความพยายามในการรักษารูปแบบของการจัดการเรียนการสอน ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (Online) หรือ Digital แบบต่างๆที่มีอยู่แล้วในสังคม รวมไปถึงที่จะพัฒนาหรือสร้างขึ้นมาใช้ได้เอง ขณะที่การจัดการเรียนการสอนของครู (Teaching and Learning Management) อาจใช้หรือไม่ใช้สื่อ Digital และ ออนไลน์ (Online) ก็ได้ หากแต่อาจนำเอาวิทยุ หรือโทรทัศน์มาใช้ในการสอนในช่วงเว้นระยะห่างทางสังคมก็ได้ หากแต่ การจัดการเรียนการสอนนี้ เน้นการนำเอาสื่อ

เทคโนโลยี Digital กับ ออนไลน์ (Online) มาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ให้มีความรู้และประสบการณ์ที่ดีสำหรับนำไปใช้ประโยชน์ได้ในชีวิตประจำวันและสังคม อีกทั้งเพื่อช่วยให้สังคมเกิดความปลอดภัย และลดการแพร่ระบาดของโรคได้

ส่วนปัญหาสำคัญที่นำมาสู่งานวิจัยครั้งนี้ขึ้นอยู่กับ ความไม่เข้าใจว่าทักษะผู้บริหารจะสามารถส่งเสริมพัฒนาการด้านการจัดการเรียนการสอนครูในการจัดการศึกษาในช่วงเปลี่ยนผ่านของสังคมแบบเดิมไปสู่สังคมแห่งยุคสมัย Digital นี้ได้อย่างไร โดยเฉพาะที่จำเป็นสำหรับการนำเอาเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารมาประกอบใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กนักเรียนนอกระบบและตามอัธยาศัยที่มีบริบทต่างไปจากเด็กอื่นทั่วไปทำให้ผู้บริหารจำเป็นต้องใช้ความรู้และทักษะอื่นหรือไม่ในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนนอกระบบกลุ่มนี้ ดังนั้นปัญหาจึงอยู่ที่ความไม่รู้ และความไม่เข้าใจดีพอสำหรับนำไปใช้พัฒนาให้เป็นแนวปฏิบัติสำหรับการพัฒนาทักษะบริหารและการจัดการศึกษานอกระบบให้มีประสิทธิภาพกับประสิทธิผลเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม

วัตถุประสงค์วิจัย

- 1) เพื่อศึกษาทักษะบริหารและการจัดการเรียนการสอนของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
- 2) เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาทักษะบริหารที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอน ในช่วงแพร่ระบาดของโรค COVID-19

วิธีดำเนินการวิจัย

1) ประชากรและขนาดกลุ่มตัวอย่าง

1.1) ประชากร หมายถึงศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตจังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ และมุกดาหารจำนวน 54 ศูนย์ โดยมีผู้อำนวยการศูนย์และกลุ่มผู้บริหาร รวมถึงหัวหน้างาน ครูประจำศูนย์และครูอาสา กับเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ ซึ่งไม่ทราบจำนวนที่แน่นอนเป็นผู้ให้ข้อมูล

1.2) ขนาดกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่นไม่น้อยกว่าร้อยละ 95 และมีความคลาดเคลื่อนไม่เกินร้อยละ 5 ตามสูตรของ Cochran ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 384 คน และเฉลี่ยสัดส่วนของแต่ละกลุ่มตัวอย่างที่ศูนย์ละ 7-8 คน (Ahammed et. al, 2020)

1.3) วิธีสุ่มตัวอย่าง (Random Sampling) เพื่อให้ได้ข้อมูลจากทุกหน่วยประชากร ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่ายตามความน่าจะเป็นด้วยการจับสลากจากทุกหน่วยประชากรหน่วยละ 7-8 คน

2) เครื่องมือในการทำวิจัย

เพื่อให้ได้เครื่องมือวิจัยที่มีความสามารถในการรวบรวมข้อมูลที่ได้คุณภาพและมาตรฐาน ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัยตามขั้นตอนต่อไปนี้

2.1) ขั้นตอนการทบทวนวรรณกรรม

เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยรวบรวมเอาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์ กับสังเคราะห์ตัวแปร สำหรับนำไปใช้ในการร่างข้อคำถาม และแบบสอบถาม หากแต่ก่อนนั้นได้นำเอาตัวแปรที่วิเคราะห์ได้ไปขอให้อาจารย์ที่ปรึกษาได้ตรวจสอบความตรงเชิงทฤษฎี แล้วนำไปปรับปรุงตามคำแนะนำ

2.2) ขั้นร่างข้อคำถามและแบบสอบถาม

เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยนำเอาตัวแปรที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขมาแล้ว ไปสร้างเป็นข้อคำถามชนิดมาตราวัด 5 ระดับจำนวน 74 ข้อ แบ่งเป็นสอบถามเกี่ยวกับทักษะผู้บริหารจำนวน 31 ข้อ และสอบถามเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครูอีก 43 ข้อ รวมถึงมีข้อคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ความเห็นอื่นเพิ่มเติม

2.3) ขั้นตอนการปรับปรุงแก้ไข

เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยนำเอาร่างแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นมาได้ ไปขอให้ผู้เชี่ยวชาญ และอาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตได้พิจารณา และตรวจสอบความถูกต้องเชิงทฤษฎี รวมถึงไปถึงความถูกต้องของการใช้ภาษาที่เข้าใจได้ตรงกัน หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ และนำไปทดลองใช้ก่อนรวบรวมข้อมูลจริง

2.4) ขั้นตอนการทดสอบคุณภาพแบบสอบถาม

การทดสอบคุณภาพแบบสอบถามสำหรับงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยเลือกนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างในเขตจังหวัดอื่นจำนวน 5 เท่าของตัวแปร เพื่อนำมาทดสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) พร้อมทั้งทดสอบความเชื่อมั่นตามแนวคิดของ Cronbach's Alpha เพื่อหาสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ภายในของแต่ละข้อคำถาม (ประสพชัย พสุนนท์, 2557) ทั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการทดสอบคุณภาพของแบบสอบถามไว้ดังต่อไปนี้

2.4.1) เกณฑ์ทดสอบความตรง

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการวัดความตรงตามค่า KMO ไม่น้อยกว่า 0.80 รวมถึงการมีน้ำหนักของแต่ละปัจจัยไม่ต่ำกว่า 0.40 อีกทั้งยังต้องได้ผลทดสอบสารรูปสนธิ (Goodness of fit) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ รองรับผลการทดสอบความตรง

2.4.2) เกณฑ์ทดสอบความเชื่อมั่น

เพื่อให้ได้ข้อคำถามที่มีระดับความเชื่อมั่นไม่น้อยกว่าร้อยละ 95 ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ทดสอบตามค่า Alpha ไม่น้อยกว่า 0.80 โดยแต่ละข้อคำถามต้องมีค่า Corrected Item แสดงความสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามนั้นกับคำถามทั้งหมดไม่ต่ำกว่า 0.30 (ประสพชัย พสุนนท์, 2557) ทั้งนี้มีผลทดสอบความตรงและความเชื่อมั่นต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลทดสอบความตรงแบบสอบถาม

Variables	KMO	Extraction	Goodness of fit	
			Chi-Square	Sig.
Administration Skills	0.95	0.89-0.95	1468.84	0.000
Teaching Management	0.91	0.84-0.98	2246.72	0.000

จากตารางที่ 1 ผลการทดสอบความตรงและความเชื่อมั่นมีสภาพตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ โดยมีค่า KMO ที่ 0.95 และ 0.91 รวมถึงแต่ละข้อคำถามมีน้ำหนักของปัจจัยมากกว่า 0.40 ขึ้นไป ที่สำคัญคือมีผลทดสอบความเท่ากันของสมการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีค่า Goodness of fit ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.000 ทั้งสองตัวแปรแสดงชัดว่ารูปแบบมีความสอดคล้องตรงกันกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (ยูทธ ไถยวรรณ, 2556)

ตารางที่ 2 แสดงผลทดสอบความเชื่อมั่น

Variables	Alpha	Corrected Items
Administration Skills	0.98	0.70-0.92
Teaching Management	0.98	0.31-0.95

จากตารางที่ 2 พบว่า แบบสอบถามนี้มีความเชื่อมั่นตามเกณฑ์ โดยมีผลทดสอบความเชื่อมั่นที่ค่า Alpha 0.98 ทั้งสองตัวแปร และมีค่าความสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนทั้งหมดที่ค่า Corrected Item มากกว่า 0.30 ขึ้นไป แปลผลได้ว่าแบบสอบถามนี้มีความเชื่อมั่นตามเกณฑ์

ดังนั้นสรุปได้ว่า แบบสอบถามนี้มีคุณภาพมากพอสำหรับนำไปรวบรวมข้อมูลกลับมาวิเคราะห์ผล

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

ปัญหาสำคัญของการเก็บข้อมูลอยู่ที่การได้ข้อมูลมาแบบไม่กระจายไปยังทุกหน่วยประชากรที่เลือกใช้ ซึ่งจากเหตุนี้ผู้วิจัยได้ออกแบบวิธีการเก็บข้อมูลดังต่อไปนี้

3.1) การเตรียมเอกสารและแบบสอบถามให้ครบตามจำนวนที่ต้องการ

3.2) ติดต่อประสานงานผู้ช่วยวิจัยในทุกหน่วยประชากรเท่าที่เป็นไปได้ พร้อมทั้งเบอร์โทรศัพท์สำหรับการติดต่อประสานงาน และการนัดหมายวันเวลาในการส่งแบบสอบถามไปยังหน่วยประชากร

3.3) จัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ กรณีที่ได้ติดต่อผู้ช่วยวิจัยไว้ก่อนล่วงหน้าแล้ว และนำส่งด้วยตนเองสำหรับกรณีติดต่อผู้ช่วยวิจัยไม่ได้ หากแต่ให้ความสำคัญกับการตอบคำถามที่สงสัย และการชี้แจงวัตถุประสงค์วิจัยให้ตรงกัน ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการรวบรวมข้อมูลกลับคืนมา

3.4) นัดหมายวันเวลาในการรวบรวมข้อมูลนำส่งกลับคืนผู้วิจัย โดยเน้นให้เว้นระยะห่างกันระหว่างการนำส่งและรวบรวมกลับคืนไม่น้อยกว่าสองสัปดาห์ และหากยังพบว่าไม่ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา ผู้วิจัยจะใช้โทรศัพท์ในการติดตามผู้ช่วยวิจัยในการรวบรวมข้อมูลส่งกลับคืนมา

3.5) ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา โดยเน้นแบบสอบถามที่ได้รับการตอบคำถามครบทุกข้อถือว่าเป็นแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์พอสำหรับการวิเคราะห์ผล และสำหรับงานวิจัยนี้ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่มีคำตอบครบทุกข้อได้จำนวน 294 คน คิดเป็นร้อยละ 76.56 ซึ่งถือว่ามีความเหมาะสมสำหรับการวิเคราะห์ผลแล้ว

4) การวิเคราะห์ผล

เนื่องจากงานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ ที่มีการเก็บข้อมูลทุกชนิดมาใช้ในการวิเคราะห์ผลเพื่อหาคำตอบเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับองค์ประกอบทักษะผู้บริหารที่กระทบต่อการจัดการเรียนการสอนของครู ในช่วงวิกฤติการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 นี้ โดยผู้วิจัยได้ใช้วิธีการทางสถิติเพื่อวิเคราะห์คำตอบต่อไปนี้

4.1) เพื่อศึกษาาระดับค่าเฉลี่ยของแต่ละตัวแปร ผู้วิจัยใช้สถิติวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความคลาดเคลื่อน โดยกำหนดเกณฑ์การแปลผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (วีระศักดิ์ จินารัตน์, 2564) ไว้ต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.51 ขึ้นไป แปลผลได้ว่า มากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51-4.50 แปลผลได้ว่า มาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51-3.50 แปลผลได้ว่า ปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51-2.50 แปลผลได้ว่า น้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50 แปลผลได้ว่า น้อยที่สุด

4.2) เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาทักษะบริหารที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยใช้สถิติวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบ Stepwise แล้วนำเอาคะแนนมาตรฐานไปสร้างสมการพยากรณ์แนวทางพัฒนา (ยุทธ ไถยวรรณ, 2556)

ผลการวิจัย

1) ผลวิจัยพบว่า ลักษณะของทักษะบริหารอยู่ในระดับมาก ตามค่าเฉลี่ยที่ 3.99 (S.D. = 0.76) โดยมีองค์ประกอบมากที่สุดคือ การสร้างความปลอดภัยในโรงเรียน 4.21 (S.D. = 0.79) ถัดมาเป็น การยกระดับความเป็นมืออาชีพ 3.96 (S.D. = 0.87) และการสร้างโอกาสกับการสนับสนุนสื่อ Technology & Digital ที่ค่าเฉลี่ย 3.93 (S.D. = 0.81) ส่วนองค์ประกอบการสื่อสารที่ชัดเจนมีค่าเฉลี่ยที่ 3.89 (S.D. = 0.83) กับผลวิจัยพบว่า ลักษณะการจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 (S.D. = 0.58) และการป้องกันสุขพพร้อมไปกับการสร้างสังคมที่ปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.47 (S.D. = 0.64) รองลงมาเป็นการศึกษาผลกระทบด้านอารมณ์ 4.20 (S.D. = 0.62) อันดับสามเป็นการกำหนดสูตรการสอนที่หลากหลายและการกระตุ้นผู้เรียน 4.10 (S.D. = 0.65) ส่วนการฝึกอบรมทักษะ Digital กับการสร้างเครือข่ายด้านการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากันที่ 4.10 (S.D. = 0.80, S.D. = 0.78)

2) ผลวิจัยค้นพบว่า องค์ประกอบของทักษะบริหารที่ประกอบด้วย การยกระดับความเป็นมืออาชีพกับการสร้างพื้นที่ปลอดภัยในโรงเรียนและการสื่อสารที่ชัดเจน สามารถอธิบายความแปรปรวนร่วมกันต่อการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีผลทดสอบความแปรปรวนเท่ากับ 189.06 (Sig. = 0.000) ค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์ที่ 0.66 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานที่ค่า Std error เท่ากับ 0.34 ขณะเดียวกันที่ค่าเศษเหลือเพียงร้อยละ 11 โดยผลวิจัยพบว่า แนวทางสำหรับการพัฒนาทักษะบริหารที่ส่งผลต่อการทำนายผลการจัดการเรียนการสอนในช่วงสถานการณ์ Covid-19 ของศูนย์ศึกษานอกกระบวน และการศึกษาตามอัธยาศัยนั้น เป็นผลรวมระหว่าง 1) ร้อยละ 71 ด้านความสามารถในการยกระดับความเป็นมืออาชีพ 2) ร้อยละ 35 ด้านความสามารถในการสร้างพื้นที่ปลอดภัยให้เกิดขึ้นภายในโรงเรียนและรอบชุมชน 3) ร้อยละ 25 ด้านการสื่อสารที่ชัดเจน

ตารางที่ 3 แสดงอิทธิพลร่วมกันขององค์ประกอบทักษะบริหาร

ตัวแปรอิสระ	คะแนนมาตรฐาน	t	P-Value	สัมประสิทธิ์อิทธิพล
ค่าคงที่	-	16.56*	0.000	F = 189.06, Sig. =0.000 Durbin-Watson = 1.90 R ² = 0.66 Std error = 0.34, Residual =0.11
การยกระดับความเป็นมืออาชีพ	0.71	12.75*	0.000	
การสร้างพื้นที่ปลอดภัยในโรงเรียน	0.35	5.41*	0.000	
การสื่อสารที่ชัดเจน	-0.25	-3.73*	0.000	

* มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

เมื่อนำเอาคะแนนมาตรฐานมาสร้างเป็นสมการพยากรณ์จะได้แนวทางสำหรับการพัฒนาตามสมการต่อไปนี้

การจัดการเรียนการสอน = $0.71(\text{การยกระดับความเป็นมืออาชีพ}) + 0.35(\text{การสร้างพื้นที่ปลอดภัยในโรงเรียน}) - 0.25(\text{การสื่อสารที่ชัดเจน})$

จากสมการที่วิเคราะห์ที่ได้แสดงถึงแนวทางการพัฒนาทักษะบริหารของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยนั้นประกอบด้วยผลรวมกันระหว่างความสามารถในการยกระดับความเป็นมืออาชีพบวกกับด้านความสามารถในการสร้างพื้นที่ปลอดภัยให้เกิดขึ้นภายในโรงเรียน และรอบชุมชนบวกด้านการสื่อสารที่ชัดเจน

นอกจากนี้ผลวิจัยยังพบเพิ่มเติมอีกว่า การใช้ Facebook กระหนาบต่อการจัดการเรียนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีความเป็นไปได้มากถึงร้อยละ 93 ของการใช้ Facebook จะสามารถพยากรณ์การจัดการเรียนการสอน ขณะที่การใช้ YouTube มีผลกระหนาบต่อทักษะบริหาร รวมถึงค้นพบผลวิจัยว่า ผลกระทบด้านความปลอดภัยมีผลต่อการสร้างพื้นที่ปลอดภัยในโรงเรียนกับการป้องกันด้านสุขภาพ โดยมีความเป็นไปได้ที่ร้อยละ 95 กับร้อยละ 97 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ขณะที่ความยุติธรรมในสังคมมีผลกระทบต่อกิจกรรมบริหารกับการจัดการเรียนการสอน

สำคัญคือผลวิจัยค้นพบว่า การใช้ Facebook ร่วมกันกับความยุติธรรมในสังคมกับความปลอดภัยในชีวิต มีผลต่อการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.20 และมีความเป็นไปได้มากถึงร้อยละ 78 ส่วนการใช้ Youtube ร่วมกับความยุติธรรม และความปลอดภัยในชีวิต มีผลต่อการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.12

อภิปรายผล

จากการค้นพบนี้ทำให้เกิดความเข้าใจต่อแนวทางการนำไปลงมือปฏิบัติที่เป็นประโยชน์ โดยเฉพาะที่เป็นกลุ่มครูสตรีมีมากกว่าผู้บริหารกับเจ้าหน้าที่ แต่เป็นกลุ่มที่มีอายุมากกว่า 36 ปีขึ้นไป และมีการศึกษาระดับปริญญาตรีที่คุ้นเคยกับการทำงานมาแล้วมากกว่า 10 ปีขึ้นไป ที่สำคัญคือ ทุกคนมีประสบการณ์ด้านการสอนมากกว่าประสบการณ์ด้านบริหาร และเรื่องนี้ Lepp et al (2021: 1-21) ได้อธิบายไว้ว่า การตัดสินใจของครูในการเลือกรูปแบบการสอนนั้นส่งผลกระทบต่อผู้เรียนเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะครูต้องตัดสินใจอยู่บนทักษะและความสามารถในการใช้สื่อการเรียนการสอนแบบ ออนไลน์ (Online) หรือการใช้เครื่องมือ Digital บวกไปพร้อมกับ การดำรงไว้ หรือรักษาไว้ซึ่งปฏิสัมพันธ์ที่ดีของสังคม ทั้งนี้ได้เจาะลึกลงไปเกี่ยวกับ หลักรัฐที่สำเร็จมา กับการเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับทักษะบริหาร อาจทำให้ได้ข้อมูลจากฝ่ายจัดการเรียนการสอนมากกว่าผู้ที่เข้าใจเกี่ยวกับงานบริหาร ซึ่งอาจเป็นเหตุให้ได้ข้อมูลคลาดเคลื่อนไปจากสภาพจริง รวมถึงการค้นพบว่า ทั้งครูและผู้บริหารของศูนย์ มีการเข้ารับการฝึกอบรมบ่อยครั้ง และไม่เคยได้ฝึกอบรมเลยอาจแสดงผลต่อความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะบริหารกับการจัดการเรียนการสอนช่วงวิกฤติ COVID-19 นี้ต่างกันก็เป็นได้ (Kual, 2020)

นอกจากนั้นแล้วยังเกี่ยวข้องกับลักษณะการนำเอาสื่อ Digital ไปใช้ประโยชน์กับการจัดการเรียนการสอน และทำให้เราได้ข้อสังเกตเพิ่มเติมเกี่ยวกับทักษะการใช้ Digital กับการจัดการเรียนการสอนของผู้บริหารกับครูเป็นประจำและอาจมีความเชี่ยวชาญเพิ่มมากขึ้นได้มากกว่าการนำมาใช้บ้างเป็นบางครั้งซึ่งอาจเป็นผลกระทบจากปัญหาอื่น เช่น ปัญหาการขาดแคลนสื่อ หรือการไม่ได้รับการสนับสนุนที่ดีจากฝ่ายบริหาร และเรื่องนี้ Pollock (2020: 38-44) พบว่า รูปแบบของการจัดการเรียนการสอนยังมี

บางส่วนที่ยังคงรักษาสິงเดิมที่มีอยู่ไว้ รวมไปถึงปัญหาการขาดทักษะ Digital ของครู ที่อาจนำไปสู่แนวทางการพัฒนาได้ทั้งทักษะบริหารกับการจัดการเรียนการสอนที่ต้องใช้สื่อ Digital กับ Technology มากขึ้นในช่วงเวลาวิกฤติเช่นนี้ ดังเช่นเดียวกันกับ ผลวิจัยของ Vijayan (2021: 347) ศึกษาแล้วสรุปข้อค้นพบว่า ปัจจัยสำคัญสำหรับผู้บริหารโรงเรียนในยุคที่เทคโนโลยีผันผวนมากนี้ นอกจากจำเป็นต้องใช้ทักษะในการบริหาร เช่น ความสามารถในการจัดการกับข้อมูลสารสนเทศได้แล้ว ยังจำเป็นต้องใช้การกำหนดเป้าหมาย วิธีปฏิบัติงาน การจัดกิจกรรม และการวัดประเมินความสำเร็จควบคู่ไปพร้อมกับการพัฒนาระบบการสื่อสาร เช่น การจัดการเรียนรู้แบบ ออนไลน์ (Online) และการสนับสนุนทั้งงบประมาณ ไปจนถึงการจัดสวัสดิการ กับการสร้างเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น เพราะฉะนั้นความสัมพันธ์ระหว่างทักษะผู้บริหาร โดยเฉพาะทักษะ Digital ทั้ง Hard Skill และ Soft Skill ล้วนแต่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนของครูได้ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม นอกจากนี้แล้วเขายังสรุปประเด็นได้ชัดเจนต่อก้าวต่อไปของการจัดการศึกษานั้นเกี่ยวข้องกับ 1) ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการระบาดของโรค 2) การใช้เครื่องมือที่หลากหลาย 3) ประสบการณ์ด้านการสอนของครู 4) การดูแลสุขภาพของทุกคนในโรงเรียน 5) การเผชิญหน้ากับปัญหาด้านสุขภาพจิต และ 6) การบำรุงรักษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ส่วนผลวิจัยต่อการพัฒนาแนวทางนั้น เน้นการให้ความสำคัญกับความปลอดภัยและความยุติธรรมในสังคม ส่งผลต่อทักษะบริหารและการจัดการเรียนการสอนในช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดหนักของโรค COVID-19 อันเป็นเหตุสำคัญที่ทำให้ 1) ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบนำเอาความปลอดภัยและความยุติธรรมในสังคมไปใช้เป็นนโยบายจัดการศึกษา ตลอดจนนำไปใช้เป็นกรอบในการทำกิจกรรมและโครงการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนของครู เช่น มาตรการรักษาความปลอดภัยในสถานศึกษาแบบร้อยเปอร์เซ็นต์ หรือการประชาสัมพันธ์ความรู้และข้อมูลการดูแลสุขภาพของตนเอง 2) ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบเน้นการจัดการเรียนการสอนแบบ ออนไลน์ (Online) ที่ชัดเจนเพิ่มมากขึ้น โดยพยายามศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบ วิธีการ ตลอดจนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับสถานการณ์ เช่น การเรียนที่บ้าน หรือการเรียนผ่านการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้เรียน โดยมีครูคอยให้ข้อมูลและการให้คำปรึกษาที่ดี ดังผลวิจัยของ Joia et al (2021: 13) ศึกษาและพบว่า ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับความสะดวกสบายในการใช้ชีวิตของมวลมนุษยชนนั้น ทำให้เกิดวิถีแบบลำพังขึ้นในสังคมอย่างกว้างขวาง รวมถึงปัญหาของการเผชิญหน้ากันน้อยลงในชั้นเรียน ล้วนแต่ทำให้ครูต้องใช้ความสามารถในการจัดการข้อมูล กับการนำเอาเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารเข้ามาใช้สอน นอกจากนี้แล้วยังสรุปว่าส่วนประกอบสำคัญของการจัดการเรียนการสอนนั้นประกอบด้วย การใช้เทคโนโลยีในการตอบสนองต่อวัตถุประสงค์การเรียน และการวัดประเมินผล รวมไปถึงการพัฒนาทักษะ Digital ให้กับครูเพิ่มมากขึ้น สำหรับนำไปสร้าง Platform ในการสอน ตลอดจนการจัดสภาพแวดล้อมแบบ Digital ให้เกิดขึ้นในโรงเรียน และด้วยเหตุนี้จึงมีความสัมพันธ์ทั้งโดยตรงและทางอ้อมระหว่าง ความสามารถในการจัดการเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร และ ICT กับศิลปะการสอนของครู ที่กระทบโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้เชิงวัตถุประสงค์ (Espino-Diaz et al (2021: 46-56)

ดังนั้นสรุปได้ว่า แนวทางสำหรับการพัฒนาทักษะบริหารให้ส่งผลการทำนายผลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในช่วงสถานการณ์ COVID-19 ของศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยนั้นเป็นผลรวมที่เกิดจากการรวมตัวกันระหว่างร้อยละ 71 ความสามารถในการยกระดับความเป็นมืออาชีพบวกกับ ร้อยละ 35 ด้านความสามารถในการสร้างพื้นที่ปลอดภัยให้เกิดขึ้นภายในโรงเรียน และรอบชุมชน รวมกับร้อยละ 25 ด้านการสื่อสาร

ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย รวมไปถึงข้าราชการครูกับครูอัตราจ้าง สามารถนำเอาผลวิจัยไปใช้สำหรับ การพัฒนาความสามารถในการยกระดับความเป็นมืออาชีพ เช่น การแนะนำแหล่งข้อมูลใหม่ให้กับครู การเตือนผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการสืบค้นข้อมูล การระบุปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้จากการสืบค้นความรู้ การนำเสนอความรู้ใหม่ที่สร้างขึ้นให้ครูได้รับฟัง และการแนะนำวิธีสร้างความรู้ใหม่ที่ดีกว่าเดิม และนำไปใช้การพัฒนาความสามารถในการสร้างพื้นที่ปลอดภัยภายในสถานศึกษา และชุมชนโดยรอบ เช่น การติดป้ายเตือนให้ทุกคนเว้นระยะห่างกัน การแจ้งทุกคนให้รักษาสุขภาพ การใช้ Mask ปิดปากเสมอ การล้างมือให้สะอาดอยู่เสมอ การเป็นแบบอย่างการดูแลสุขภาพที่ดี และการแนะนำวิธีสร้างภูมิคุ้มกันให้กับทุกคน

2) ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย รวมไปถึงข้าราชการครูกับครูอัตราจ้าง สามารถนำไปผลวิจัยนี้ไปทำวิจัยแบบมีส่วนร่วม หรือการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยให้ความสำคัญกับหัวข้อวิจัยเกี่ยวกับการจัดฝึกอบรมผู้บริหาร หรือนงานวิจัยที่มุ่งส่งเสริมความรู้เพิ่มเติมให้กับกลุ่มผู้บริหารของทุกศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ที่สำคัญควรศึกษาถึงปัญหาและความต้องการใช้ Google Meet กับ Google Zoom จากกลุ่มครูเพื่อค้นหาช่องทางสำหรับการนำไปพัฒนาการใช้ Social Media ทั้งสองประเภทนี้ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์จากการศึกษานอกระบบได้อย่างเต็มที่ จากการได้เรียนจากสื่อทั้งสองประเภท

เอกสารอ้างอิง

- โซษิตา ศิริมัน. (2564). ทักษะการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารในภาวะวิกฤติโควิด-19 ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 31, *NMCCON 2021*, 408-416.
- ธนัชชา สุ่มคง และภาวิณี ศรีสุขวัฒนานนท์. (2564). กรณีศึกษาการจัดการเรียนการสอนช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 และช่วงที่โควิด-19 ผ่านคลายของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, *วารสารวิจัยและพัฒนาฉบับพิเศษ*, 10(1), 93-108.
- ประสพชัย พสุนนท์. (2557). ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในการวิจัยเชิงปริมาณ, *วารสารปาริชาติมหาวิทยาลัยทักษิณ*, 27(1), 144-163.
- ยุทธ ไถยวรรณ. (2556). *การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างด้วย Amos* กรุงเทพมหานคร, ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิทยา วาโย อภิรดี เจริญนุกูล ฉัตรสุตา กานกายนต์ และจรรยา คนใหญ่. (2563). การเรียนการสอนแบบออนไลน์ภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัส Covid-19: แนวคิดและการประยุกต์ใช้จัดการเรียนการสอน, *วารสารศูนย์อนามัยที่ 9*, 14(32), 285-298.
- วีระศักดิ์ จินารัตน์. (2564). *ระเบียบวิธีวิจัยสมัยใหม่* อุดรราชธานี, ยงสงวน อินเตอร์กรุ๊ป จำกัด.
- อริชา อินสุวรรณ ณิชูรินทร์ แพทยานนท์ จิตติพร จิตติจำเริญพร และปนัดดา เดชวงศ์ญา. (2561) การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในแต่ละช่วงวัยบนพื้นฐานของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 และไทยแลนด์ 4.0 โมเดล, *วารสารมหาวิทยาลัยพายัพ*, 28(2), 21-39.

- Ahammed, T., Anjum, A., Rahman, M.M., Haiden, N., Kock, R., & Uddin, J. (2020). Estimation of novel coronavirus (covid-19) reproduction number and case study fatality: a systematic review and meta-analysis, <https://www.medrxiv.org/content/10.1101/2020.09.30.20204644v1.full.pdf>.
- Espino-Diaz, L., Fernandez-Camiero, G., & Hernandez-Lloret, R-M. (2021). Analyzing the impact of covid-19 on education professional toward a paradigm shift: ICT and Neuroeducation as a Binomial of Action, *Sustainability*, 12, 56-46.
- Duangchern, P. (2020). The new normal in educational administration after the covid-19 crisis, *Journal of Arts Management*, 4(3), 783-795.
- Jinarat, P. (2016). Idealization of learning management for humanization development, *UMT-Poly Journal*, 13, 142.
- Jinarat, P. (2017). Education administration for peace, *UMT-Poly Journal*, 14, Special Issue, 23.
- Jinarat, P., Juntong, J, Punsree, K., Punsree, S., & Saentawreesuk, S. (2019). The noble eightfold implementation in non-formal and Informal education affecting student well-being, *Journal of Suvarnabhumi Institute of Technology (Humanities and Social Sciences)*, 6(1), 102-114.
- Joia, L.A., & Lorenzo, M. (2021). Zoom in,, zoom out: the impact of the covid-19 pandemic in the classroom, *MDPI*, 13.
- Karnjanapun, P. (2020). School administration in the crisis situation of the coronavirus 2019 (Covid-19), *Ph.D. in Social Sciences Journal*, 10(3), 545-556.
- Kaul, M., VanGronigen, B.A., & Simon, N.S. (2020). *Calm during crisis: school principal approaches to crisis management during the covid-19 pandemic*, CPRE Policy Briefs.
- Lepp, L., Avariku, T., Leijen, A., Pedaste, M., & Saks, K. (2021). Teaching during covid-19: the decision made in teaching, *Educ, Sci.*, 11(47), 1-21.
- OECD. (2020). A framework to guide an education response to the covid-19 pandemic of 2020. www.oecd.org. <https://www.oecd.org/education/Japan-coronavirus-education-country-note.pdf>
- Orgiles, M. Espada, J.P., & Movales, A. (2020). How super skills for life may help children to cope with the covid-19: psychological impact and coping style after the program, *RPCNA*, 7(3), 88-93.
- Pollock, K. (2020). School leaders' work during the covid-19 pandemic: a two-prong approach, *ISEA*, 48(3), 38-44.
- United Nation. (2020). Policy brief education during Covid-19 and beyond, https://www.un.org/development/desa/dspd/wp-content/uploads/sites/22/2020/08/sg_policy_brief_covid-19_and_education_august_2020.pdf

- Vijayan, R. (2021). Teaching and learning during the covid-19 pandemic: a topic modeling study, *Educ. Sci*, 11, 347.
- Zheng, T., & Zhu, X. (2020). Comparing the effects of ออนไลน์ (Online) teaching during the covid-19 pandemic and traditional teaching in Surgical Nursing, *Research Square*.